

ALBINA

REVISTA ENCICLOPEDICA POPULARA

APARE ÎN FIE-CARE DUMINICĂ

Abonament, pe an: în țară	Lei	5
„ „ „ străinătate	„	8
Un număr		15 bani.

S U M A R :

Gheorghe Adamescu, 1848.—*P. Dulfu, Asilul Elena Dómnă.*—*Un medic, Beția și urmările ei.*—*G. Moianu, Albinele sporesc avutul casei.*—*St. Petrescu, Fonograful Lioret.*—*10 Maiu la sate.*—*Coltuc de la Babic.*—*P. Popescu, Cultura Smeurei.*—*Lector, Cărți și reviste.*—*Sfaturi practice.*—*Adrese către redacție.*—*Informațiuni.*

Ilustrațiuni: Deșteptarea României (Tablou alegoric de G. Tătărescu).—*Ellade Rădulescu.*—*Nicolae Bălcescu.*—*Diferite tipuri ale fonografului Lioret.*

1 8 4 8

ilele de 9 și 11 Iunie capătă în anul acesta o deosebită importanță istorică, fiind-că se împlinesc 50 de ani de la proclamarea revoluției din 1848.

Ce este această mișcare?

Este lupta democrației contra apăsătorilor din afară și din lăuntru; este ridicarea poporului ca să ceară drepturile sale; este înlăturarea domniei privilegiului; este întronarea libertății, a dreptății și a frației.

Și ast-fel fiind, dator este tot Românul cu dragoste de țară, datorii sînt amicii sinceri ai poporului să sărbătorească aceste zile ca aducere aminte de luptele acelor neobosiți bărbați, ca omagiu adus memoriei lor, ca dovadă că din trecutul de jertfe ne vom însufleți ca să ducem mai departe opera începută de ei.

Ne îndeplinim deci o sfântă datorie, povestind aci—fôrte pe scurt—întâmplările acestor zile mărețe.

* * *

Scăpate, prin mișcarea lui Tudor și prin câte-vă prielnice întâmplări din afară, de regimul pe care ne-am obișnuit a-l numi fanariot, țările române vedeau înaintele deschis un viitor ferice și bătrânul Gheorghe Asachi chemă pe compatrioții săi să-și arate dragostea către Ioniță Sandu Sturdza, noul Domn, pe care-l numia cu bucurie «fiul patriei.» Se vede însă că România nu deșertase încă întreaga cupă a amărăciunilor. Răsbóiele între Ruși și Turci—cari de câtă-vă vreme nu mai conteniau—aduseră vestitul tractat de la Adrianopole, după care țările române aveau o curte suzerană: Turcia, și o curte protectóre: Rusia.

Protectia Rusiei a început să se arate prin vrednica de négră amintire ocupațiune: timp de jaf și de chin, timp în care înșiși țărani ai fost înjugați la carele cu provisiile ale Rușilor, căci vite nu mai erau destule, fiind că multe muriau pe drumuri.

Tot în vremea aceea, pe la 1830 s'a lucrat și legea cea nouă care avea să aducă toate fericirile pe capul bietelor țări: *Regulamentul organic.*

Acest regulament se pune în aplicare în anul 1831 și pînă la 1834 generalul Kiselef guvernază amîndouă principatele ca «deplin împuternicit al Măriei Sale Impăratului.»

În 1834 se numesc domni Alexandru Ghica în Muntenia și Mihail Sturdza în Moldova. Ghica domnesce numai pînă în anul 1842, când e înlăturat de cele două puteri (Turcia și Rusia) și în locu-i este ales George Bibescu.

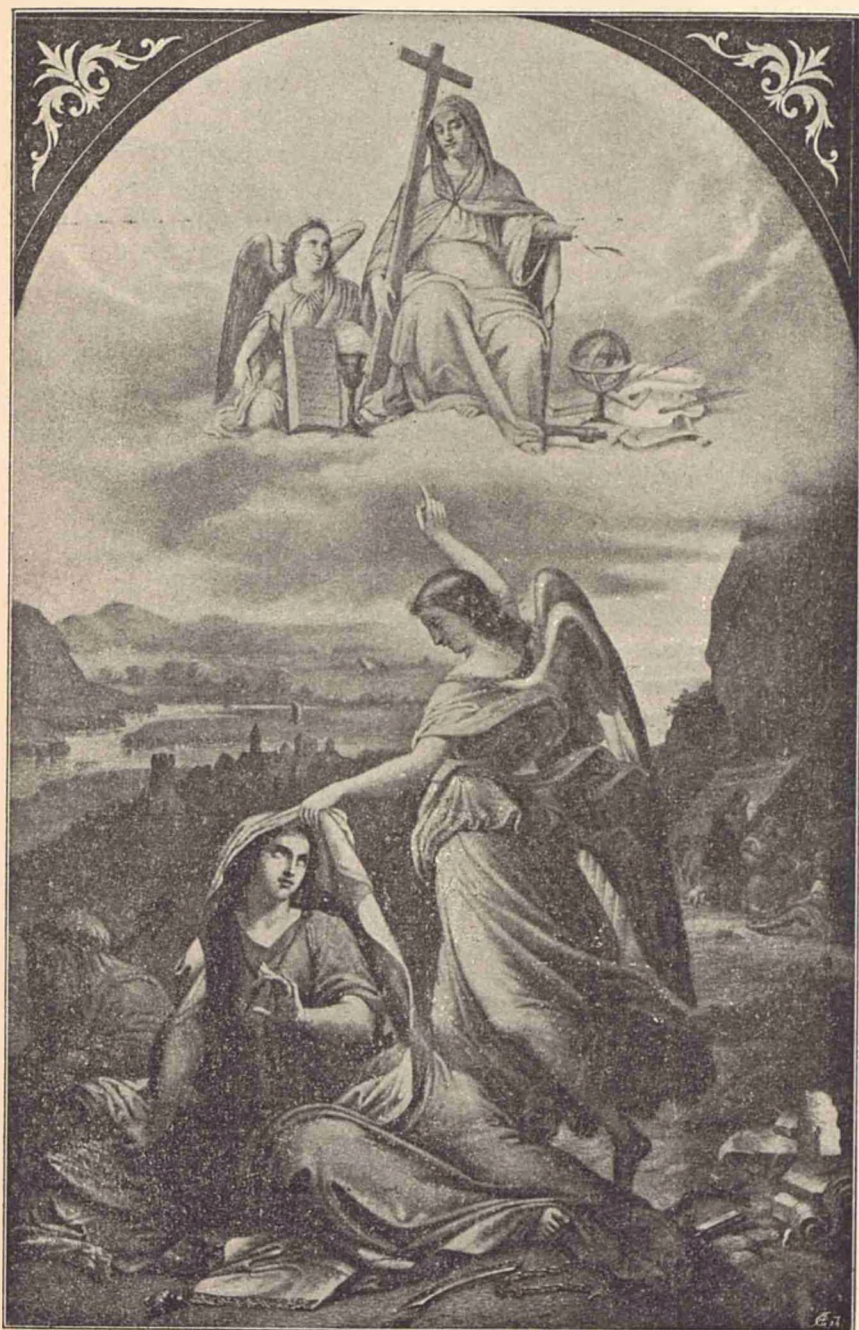
În epoca de la 1834—1840 se părea că lucrurile merg bine. Liniștea și ordinea se stabilise în principate, prețios lucru după turburatele vremuri de la începutul vécului.

Gândul Rușilor nu era însă să ne dea nouă linisce și fericire; scopul lor era să și pregătească încet ocupațiunea, stăpînirea definitivă a ambelor principate.

Pentru acésta, consuli cari se aflaú ca un fel de supraveghetori pe lângă Domni, încep să-i îndemne la diferite acte cari să le fie lor de folos.

După ce încercară să introducă în Regulamentul organic un articol în care se spunea că nu pot Românii să facă nici o modificare în legea lor *fără învoirea Rusiei*; după ce luară

Deșteptarea României

(Tabloul alegoric de G. Tătărescu.)

măsurī severe în contra publicațiunilor cari păreaū a rēs-pīndi în public idei liberale și democratice, înființānd o lege de *censurā* fōrte asprā, nepermițēnd sǎ se tipărescǎ nici o foitǎ fǎrǎ scirea poliției; se gāndirǎ sǎ facǎ și din școlǎ un mijloc pregătitor pentru a lor dominațiune.

Cea d'întāiū loviturǎ datǎ școlēlor fu *înlăturarea limbii romānesci din școlēle superiōre și înlocuirea cu cea francesă*. În școlēle de fete încai lucrul se făcuse de la început, căci tōte studiile se predau în franțuzesce.

Tōte aceste întîmplări fac sǎ se producǎ o nemulțumire în contra Rusiei și în contra guvernului. O sēmǎ de tineri, unii aparținēnd familiilor boeresci celor mai de frunte din amāndouē principatele fiind trimiși prin țări strāine la învેtǎturǎ, se întōrserǎ cu gānduri de tot schimbate și vēdurǎ cu ochi rēi întreg felul de viațǎ al pǎrinților lor. Se începurǎ un șir de neînțelegeri între *bǎtrīni* și *tineri*. Tinerii porecliau pe cei bǎtrīni *ruginiți*; iar bǎtrīni le diceau *bonjurisți*, *duelgiū*, *pantalonarī* și cǎte și mai cǎte.

Intr'una mai ales nu se înțelegeau bǎtrīni cu tinerii. Nu puteau cei cari apucase vremuri vechi cānd boierul erǎ *stǎpīn* la moșia lui, cānd puneau pe țarāni sǎ le muncescǎ pīnǎ dǎdeau pe brīnci, — nu puteau stǎ la vorbǎ cu fiii și cu nepoții lor cari diceau cǎ toți Romāniī trebuie sǎ fie *deopotrīvǎ* și cǎ, dacǎ vrea cine-va sǎ se ridice mai presus de concetǎțeniī sēi, sǎ se facǎ vrednic prin muncǎ pentru țarǎ, pentru binele public.

În așǎ stare a spiritelor, în așǎ fierbere ascunsǎ, veni anul 1848.

Mișcarea din 1848 se presintǎ în mod cu totul deosebit în cele douē principate.

Revoluțiune propriū đisǎ nici n'a existat în Moldova, ci numai o încercare, o proclamațiune de principii, nǎbușitǎ îndatǎ de guvern, dar care este suficientǎ ca sǎ arate unitatea de cugetare ce legǎ strīns pe patrioții din amāndouē țările.

Aflānd stǎpīnirea cǎ o sumǎ de tineri se vor adunǎ la 27 Martie (1848) în otelul Petersburg din Iași, trimise acolo pe ministrul trebilor din năuntru și pe aga orașului. Dupǎ ce se aratǎ de cǎți-vǎ oratori reaua stare a țării, se alege o

comisiune de 16 inși dintre boieri și neguțători, cari să puie pe hârtie dorințele adunării, dorințele «partidei naționale» ce se formă acum.

Jalba făcută de această comisiune fu înaintată Domnului. El nu numai că nu o ținu în sémă, dar trimise soldați să caute pe capii mișcării și să-i aresteze. In adevăr, au fost găsiți în casa lui Alecu Mavrocordat, au fost duși la casarmă; de aci au fost surguniți unii pe la Brașov, alții pe la Cernăuți, alții pe la mânăstiri.

Intre fruntașii acestei mișcări a fost și Mihail Kogălniceanu pe care tovarășii săi l-au însărcinat să redacteze programa partidului. El a publicat «Dorințele partidei naționale din Moldova,» arătând starea Moldovei, spijinind fie-care din cele 36 de puncte prin argumente istorice și politice și sfârșind prin cererea *unirii* țărilor surori.

* * *

În Muntenia însă partida națională a avut isbîndă în mișcarea ei, dar cu atât mai durerôsă i-a fost înfrîngerea.

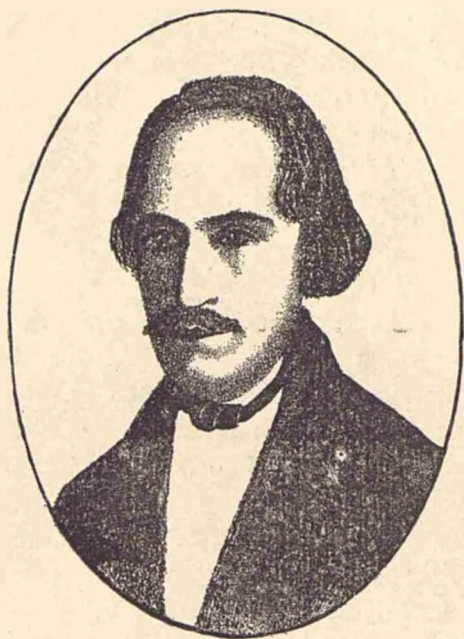
Am spus că pe la 1840 începuse a se formă un curent protivnic Rusiei și boierilor cari spijiniau dorințele ei ascunse. Revoluția din Paris în Februarie 1848 a îndemnat pe mulți tineri să cugete că a venit timpul să se schimbe și la noi vechia stare de lucruri. Ast-fel se întîmplă încercarea din Iași; ast-fel în Bucuresci un mic comitet propuse Domnitorului Bibescu să schimbe constituția țării, proclamând nisece principii liberale. Bibescu nu se învoi atunci; ba dete chiar poruncă să nu se mai exprime pe față asemenea idei; de aceea doritorii de reformă trebuiau să se adune și să sfătuască în taină.

Propaganda se făcu însă, și la începutul lui Iunie prin toate unghiurile țării se găseau părtași ai ideilor celor nouă.

La 9 Iunie Eliade și cu mai mulți proclamă constituția cea nouă la Islaz, după ce se făcu slujba religiôsă de către vestitul popă Șapcă, în mijlocul unei mari mulțimi de țărani.

Aflându-se acesta în Bucuresci, guvernul arestă pe mai mulți tineri cunoscuți ca amici ai celor ce se «răsvrătise» la Islaz, între cari Costache Rosetti, Maiorul Voinescu II-lea ș. a. In ziua de 11 Iunie dimineta Bibescu, se duse la ca-

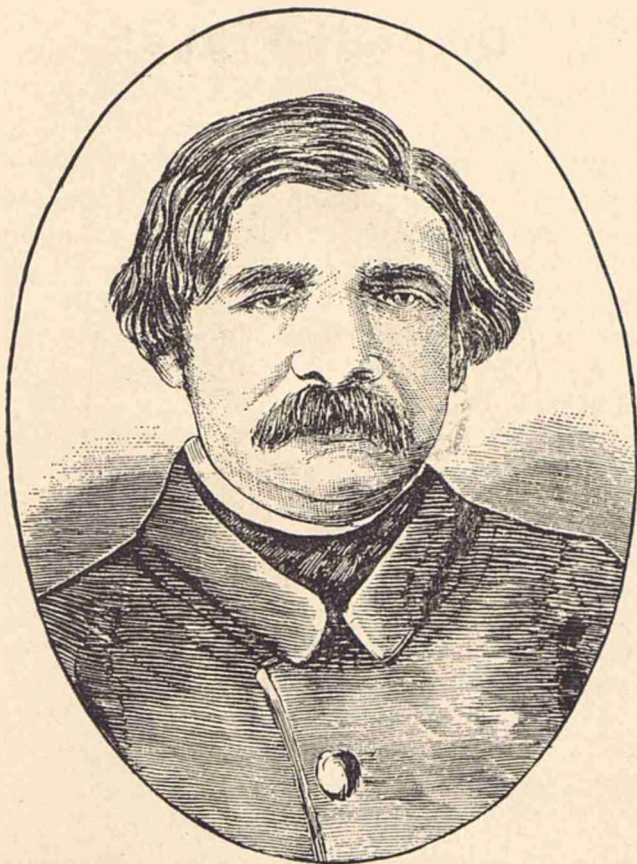
Dreptate-Frăție!

Nicolae Bălcescu

Unul din conducătorii mișcării din 1848 în Muntenia.

Urăsc tirania ; mi-e frică de anarhie

Ion Eliade-Rădulescu

Unul din conducătorii mișcării de la 1848.

zarmă și ceru trupelor să jure credință și supunere. Mulți păstrară tăcerea.

Din chipul cum îl primiă oștirea, Domnitorul înțelese că nu cu baioneta va putea să împiedice răsărirea sórelui libertății — care se anunță. În adevăr, după prînz, un mare număr de ofițeri se duseră la palat și în fața Domnului jurară că-î vor apăra persóna și tronul, dar *nu vor vîrsa sângele fraților lor*.

În asemenea împrejurări, proclamarea constituției celei nouă în capitală nu mai putea întîrzi. Sêra chiar, în mijlocul unei mari mulțimi, mai mulți tineri citiră proclamația libertății și îndată orașul întreg fu în mișcare. Mii de oameni porniră pe stradă, purtând un stindard tricolor, avînd fie-care cocarde tricolore și pene la pălărie; ajunseră la palat și Bibescu primî o delegațiune și subscrise și el constituția.

Peste tot — ȕice o gazetă din timp — rêsunau strigătele: *Trăiască libertatea ! Trăiască România !*

Acestea s'aũ întîmplat la 11 Iunie; dar dacă serbăm această ȕi, o serbăm numai ca început al mișcării, ca aurora unei ȕile mărețe, pe care vaî! a trebuit s'o întunece după scurt timp nóptea apăsării streine...

Să vedem deci ce s'a întîmplat în urmă.

Bibescu, de și consfințise noua constituție, fugî în nóptea de 13 Iunie. Atunci conducerea țării trecu în mâna celor cari făcuse mișcarea și ast-fel se proclamă :

Gvern vremelnicesc :

President : *P. S. S. Părintele Mitropolit*. Membri : *I. Eliade, Stefan Golescu, Tell, Magheru, Scurtu*.

Secretari ai guvernului :

C. A. Rosetti, N. Bălcescu, A. G. Golescu, I. C. Brătianu (1).

Ministerul vremelnicesc :

Ministru din lăuntru : *N. Golescu*. — Ministru dreptății : *I. Cămpineanu*. — Ministru trebilor din afară : *Ion Voinescu II*. — Ministru finanții : *C. N. Filipescu*. — Obștescul controlor : *G. Nișescu*. — Ministru de rêsboiũ : *I. Odobescu*. — Ministru instrucției : *I. Eliade*. — Comandant al gvardiei : *Sc. Crețulescu*. — President sfatului orașenesc : *C. Crețulescu*. — Șeful poliției : *Mărgărit Moșoiũ*.

(1) Dintre membrii guvernului de la 1848 am înfățișat cititorilor noștri pe Ión Brătianu (No. 28) și C. A. Rosetti (No. 32). Dăm în No. această portretul lui Eliade și al lui Bălcescu.

În dimineața de 14 Iulie boierii bătrîni se adunară ca să se sfătuiască cu Mitropolitul. Guvernul se duse la această adunare și Costache Rosetti ținu o cuvîntare, îndemnându-i să uite tîtă ura lor, să-și aducă aminte de luptele trecute cari aũ sfișiat țările și aũ adus atâtea nenorociri pe capul lor și — renunțînd la ale lor privilegii garantate de Regulament — să vie alături cu tinerii boieri, alături cu negustorimea și cu poporul și cu toții uniți să lupte pentru binele patriei.

Boierii tăcură, nu întreprinseră nici o acțiune în contra noiei stări de lucruri, *pe față*; dar în ascuns uneltiră dărîmarea noului aședemînt.

După ce, la 15 Iunie, printr'o mărêtă serbare în câmpul Filaretului — care de atunci se numi *Câmpul libertății* ca și cel din Blaj — se consfințiră stégurile libertății, guvernul se apucă de lucru; trimise agenți prin capitalele străine ca să ceară recunoscerea constituției; începũ a pregăti legi pentru organizarea țării.

* * *

Ce mișcătore, ce plină de fapte este istoria acestor timpuri!

La 19 Iunie Odobescu, ministrul de răsboiũ, încercă să aresteze pe membrii guvernului; dar aceștia sînt îndată liberați de popor; iar Odobescu și colonelul Solomon sînt închiși și dați judecării.

Răscõla provocată cu această ocazie eră prima încercare a reacționarilor de a atrage intervenirea Rusiei. Pînă acum totul se făcuse fără să curgă o picătură de sînge. De aceia cu dreptate strigă Rosetti în primul număr al *Pruncului Român*: »Bucurați-vă, frați; nici o picătură de sînge n'a curs și am dobîndit ceresul dar al libertății, curat și nepătat ca un sfînt dar Dumneșcesc.» Făcînd să se nască însă răsvrătiri sîngerõse, Rusia puteã să întervie și în unire cu Turcia să înăbușescă generõsa mișcare a patrioților Români.

A doua încercare contrarã revoluției s'a făcut pe la 27-28 Iunie, cînd s'a răspîndit știrea că peste 30.000 de ostași ruși aũ trecut Prutul și vin spre capitală. Guvernul, înțelegînd că n'ar puteã rezistã la o armată streinã, se retrase la munți, sperînd că de acolo va puteã să încerce o rezistență și va puteã primi și ajutor de la frații de dincolo. Îndată, profitînd de acest moment de spaimă, boierii reac-

ționari făcură un guvern cu mitropolitul, cu Teodor Văcărescu și cu Manolache Băleanu.

Acăsta arăta bine cine aveă interes să răspîndescă știrea intrării oștilor străine

Din fericire, nu s'au bucurat de ródele nepatrioticeî lor fapte. Poporul capitalei, condus de Ion Brătianu, în ziua de 30 Iunie ceru respectarea constituției celei noi și înlăturarea caïmacamilor.

Se instituî atunci un guvern interimar compusă din *Cretulescu, Mincu, Câmpineanu și Ion Brătianu*, care să conducă trebile pînă la întórcerea membrilor plecați la munte.

Intorcându-se aceia, liniscea se restabili; Turcia însă și recunoscú guvernul nostru și consulul englez veni să-l felicite în mod oficial.

* * *

Bucuria Românilor nu a fost de lungă durată. Se vede că stăruințele Rușilor pe lîngă Turci au fost așa de mari în cât i-au convins să se contradică, să dărâme singurî ceea-ce primise ca bun. Ast-fel în Septembrie 1848, după nenorocita luptă din Dealul Spirei — dar vrednică de neștersă aducere aminte ca moment de vitejie—guvernul fu desființat, toți cei mai de frunte părtași ai stărei de lucruri de atunci surguniți din țară; iar domnia se dete unuï caïmacam boier reacționar, care primi din mîna streinilor ștréngul cu care voia să sugrume pe proprii sêi frați.

* * *

Acestea sînt, pe scurt, întîmplările de frunte ale anului 1848, a căror aducere aminte o serbeză anul acesta țara întregă în ziua de 11 Iunie.

Cine a făcut revoluția?

Un mic număr de răsvrătitori și de ambițioși? Nu, desigur, revoluția a făcut-o poporul; revoluția a făcut-o și țaranul, și negustorul, și industriașul, și boierul, căci dacă o sémă de bătrâni boieri s'au arătat protivnici și au intrigat pentru dărâmarea guvernului de la 48, toți cei tineri, toți cei cu inima încălđită de dragostea țării și cu spiritul luminat de ideile timpului, toți au fost împrejurul stégului sfîntit pe câmpul Filaretului.

Și care a fost rezultatul? *Revoluția a căđut*, au dis adversarii ei deci a fost un rău.

Da, revoluția a căđut în Septembrie; da, fruntașii au fost

trimiși să pribegescă departe de țară; însă tunurile și baionetele streine nu au zdrobit ideile semănate de revoluționari.

Totă propaganda în presa și diplomația europeană, toate evenimentele de mai târziu, divanul ad-hoc, unirea personală și apoi unirea definitivă; toate se datoresc mișcării de la 48.

Și iată de ce se serbeză cei 50 de ani trecuți de atunci; iată de ce poporul capitalei se va duce cu pietate în ziua de 11 Iunie la Filaret.

«*Dreptate-Frăție.*» Acesta eră deviza luptătorilor de atunci. Și adî, cînd renascerea visată de dînșii, s'a îndeplinit și țara s'a consolidat, să scriem și noi pe stîndardul nostru: *Dreptate-Frăție.*

Gheorghe Adamescu.

Asilul Elena Dómna

Institutul de educațiune, ce pórta numele de mai sus, se află aședat la marginea de apus a Bucurescilor, aprópe de palatul Cotroceni. In el capătă îngrijire și creștere pe fie-care an o mulțime de copile orfane din totá țara, și de câți-vă ani încóce și multe fiice de săteni români.

Pentru ca cititorii «Albinei» să cunóscă mai de aprópe acest aședemînt de bine-facere și de cultură, voiú descrie aci istoricul lui, arătând pe scurt: de cine și în ce împrejurări a fost întemeiat, prin ce faze a trecut de la început pînă adî, care-i starea lui în timpul de față și cari sînt condițiunile de admitere a elevelor în șcólele ce se găsesc adî în Asil (1).

I. Cutia milelor.

Incă pe la finele secolului trecut Alexandru Vodă Ipsilante (1774—1782) înfiinșase în Bucuresci o casă numită «*cutia milelor*» pentru creșterea *copiilor gásiți.*

Veniturile «*cutiei*» alcătuite din contribuțiuni luate de la mănăstiri și din daruri de bună voe, se urcaseră în scurt timp pînă

(1) Datele pentru această descriere — pînă la 1884 — le-am extras dintr'o monografie mai lungă a Asilului, publicată de d-l Ioan Slavici în «Tribuna» din anul 1884 și reprodusă și în «Educatorul» din același an (numerele 24, 25 și 26); iar de la 1884 încóce—din acte oficiale aflătore în arhiva Asilului.

la 300.000. lei Pentru administrarea acestor venituri s'a constituit un comitet din boierii și fruntașii negustorimei bucurescene cu Mitropolitul țării în frunte.

Și chiar de la început se stabilise principiul, ca *copiii de cutie* — cum li se dicea de obicei — să primescă pe lângă îngrijirea materială și crescerea de care au trebuință spre a pute a-junge membri folositori societății. Potrivit cu acest principiu, comitetul înființase deci în curtea bisericii «Toți sfinții,» un asil numit: «Orfanotrofon» și o școală, și angajase doică, cari locuiau chiar în asil și erau vizitate în toate zilele de un medic. În primii ani asilul acesta întreține 50—60 de copii. Din nenorocire însă abia câțiva ani în urmă comitetul se desființă și copiii se risipiră.

La anul 1787 izbucnind războiul între Turcia și Rusia (aliată cu Austria) și țara fiind ocupată de oștirile aliaților, *cutia milelor* a rămas fără venituri. Dar în scurt timp s'a format iarăși din dani un fond însemnat pentru întreținerea asilului. Cea mai însemnată din aceste dani a fost cea făcută de Mitropolitul Filaret, care prin testamentul său de la 1792 a dăruit Asilului moșii, locuri virane și hanuri în Bucuresci.

Alexandru Vodă Moruzzi la 1793 luă cutia ast-fel sporită sub administrarea directă a statului.

Puțin în urmă însă asilul se desființă și doicile s'au risipit, prin mahalalele Bucurescilor ca să crească copii de cutie pe la casele lor.

Pe la începutul secolului nostru numărul copiilor de cutie eră de 200—210. Însă cutia fiind rău administrată, doicile nu se plătia regulat și copiii rămăneau în voia întâmplării. Principiul de a le da, pe lângă îngrijirea materială, și o creștere potrivită cu împrejurările, eră pierdut din vedere: o parte dintr'înșii periau în lipsă de îndestulătoare îngrijire, alții erau adoptați de doicile lor, ori de alte familii, iar alții își căutau adăpost prin monastiri, și cei mai mulți, pôte ajungeau omeni fără nici un căpătăiu.

Cât pentru averile cutiei de milă, îndată ce au fost confundate cu ale statului și luate de sub controlul publicului, ele încetul cu încetul s'au pierdut. La acesta au contribuit și dese schimbări de Domni, și revoluțiunea de la 1821, când încetase ori și ce control.

Cu toate acestea *cutia milelor* n'a dispărut cu desăvârșire. În timpul regulamentului organic s'au făcut, conform cu ideile cuprinse în testamentul mitropolitului Filaret, nise statute pentru creșterea copiilor săraci. Ajutorarea acestor copii însă de fapt, a rămas tot în starea înapoiată de pe timpul lui Alexandru Mo-

ruzzi: copiii erau răspândiți prin mahalale și pentru creșterea lor nu s'a făcut nimic pînă la 1860.

II. Intemeierea Asilului «Elena Dómna.»

În anul 1860, după inițiativa doctorului Carol Davila, îngrijirea copiilor găsiți fu încredințată direcțiunii generale a serviciului sanitar.

Intemeetorul și—pe acele vremuri—sufletul acestui serviciu, dr. C. Davila, a luat întăi și întăiu măsuri, pentru ca îngrijirea materială a copiilor pe la doici să fie mai bună; apoi a stăruit ca copiii ajunși la o vîrstă, când nu mai au trebuință de doici, să li se dea o creștere potrivită cu gradul de dezvoltare al societății noastre. Ba preocupățiunea de căpetenie a lui Davila eră mai ales acesta din urmă.

Vedënd însă că stăruințele sale rêmân fără rezultat luă însuși inițiativa și adună de pe la doici (într'o casă a soției sale) vre-40 de copile orfane, pentru ca să le dea îngrijire și primele elemente de instrucțiune. Prin acesta dr. C. Davila puse temelial Asilului de astăzi, care a luat în urmă o dezvoltare atît de mare.

Cu un an în urmă, în primăvara anului 1861, copilele fură mutate într'o altă casă (proprietate tot a d-nei Ana Davila) în dealul Cotrocenilor, unde se puseră temelile unei școli primare organizată în tótă regula.

Timp de doi ani acest institut fu întreținut din sumele cari ar fi urmat să se plătescă doicilor, dacã copilele ar fi rêmas la ele, decî câte un galben pe lună (sau câte 1 leu vechiu pe zi) pentru fie-care copilă.

În anul 1862, Dómna Elena Cuza visitând acest institut de copii săraci, luă hotărîrea de-a pune temelile unui asil, potrivit cu mijlocele țării și cu trebuințele ei moderne, în care să găsescă adăpost toți copiii mai înaintați în vîrstă ce se mai aflau pe la doici, pentru ca să primescă împreună îngrijirile și creșterea ce societatea e datore a le da. Spre acest scop Măria Sa oferî suma de 1.000 galbeni, hotărînd ca localul Asilului să se clădescă în locul unde erau atunci adăpostite orfanele, în apropierea reședinței de la Cotroceni, pentru ca să le pótă aveã pe orfane sub apropiata sa priveghere.

Prin decretul de la 18 Iulie 1762 Domnul Alexandru I. Cuza aprobă planul *Asilului* (cãruia i se dete numele generoșei sale întemeietore «Elena Dómna»); iar la 29 Iulie se ținu solemnitatea pentru punerea pietrei fundamentale. Se făcù apoi un apel la public, se deschiseră liste de subscriere și se organiză o loterie. Poetul nostru V. Alexandri, își oferî poesiile populare, «*acești copii găsiți ai geniului român*» în folosul fondului, și în

curând se adună suma de 438.304 lei vechi pentru acoperirea cheltuielilor de construcție, în cât în timp de un an se și ridică o parte din aripa dreaptă și o parte din cea de la stânga a actualului Asil.

În toamna anului 1863 copiii, 120 la număr, parte băieți, parte fete, se mutară în noul lor locaș de adăpost, rămânând pe la doici numai cei mici. Puțin în urmă mai primiră adăpost în noul asil 39 copile din institutul Gregorian de la Iași și un număr oare-care de surdo-muți.

La anul 1865 Asilul trecu sub administrația Eforiei spitalelor și prin aceasta a intrat într'o nouă epocă de dezvoltare.

Eforia, înainte de toate, pentru a separa pe băieți de fete, înființă pentru băieți un nou orfelinat la *Pantelimon* (1), apoi a mai mărit localul «Asilului Elena Dămna» și a început plantațiunile din grădina Asilului.

Mărindu-se localul, s'aū putut primi în urmă un număr mai mare de copile. Conform dorinței exprimate de generoasa întemeietore, afară de copilele luate de pe la doici, se mai primiră deci în Asil orfane din părinți săraci, copile din părinți infirmi, ori de ale vechilor funcționari publici, mai ales din capitală, și copile de preoți și de învățători cu familii grele. Ast-fel că pînă la 1869 numărul elevelor se urcă la 240.

Tot Eforia se îngrijă și de dezvoltarea instrucțiunii în Asilul «Elena Dămna.»

Spre a asigura copilelor un viitor potrivit cu trebuințele țării, se hotări ca cele mai talentate dintre ele după terminarea cursului primar să fie pregătite pentru cariera de institutore, iar pentru cele-l'alte se înființară ateliere de cusătorie și în genere de lucru de mână. Pentru formarea gustului elevelor se înființară de o cam dată coruri vocale.

(Va urma).

P. D.

O INVETAȚURĂ BUNĂ

Două-deci de treburi făcute pe jumătate nu prețesc cât una făcută bine și pe deantregul.

(1) Acuma orfelinatul acesta se află la Focșani.

BETIA ȘI URMARILE EI

nul din relele cele mai mari care bântue totă omenirea este întinderea din ce în ce mai mare, a obiceiului de a se bea băuturile alcoolice. Astăzi a ajuns aproape o regulă ca la toate ocaziunile să se bea. Dacă cine-vă se naște, părinții, rudele și prietenii beau de bucurie. Dacă este botez, se bea de veselie. Dacă este nuntă, se bea de noroc. Dacă e ziua onomastică, se bea de sănătate. Dacă mure unul, se bea de supărare. Se face o negustorie cât de mică? Se bea. Spune cine-vă o vorbă de haz? Se cinstește prin băutură. Așa că atât în zile de sărbătoare cât și lucrătoare se bea, se bea otravă care sub numele de *bere*, *vin*, *rachiū* sau câte alte numiri, otrăvesce pe acel ce o ia, pe acei ce rămân după el și pe totă lumea.

Să nu se credă că numai acela ce se duce la cârciumă de se îmbată face un lucru rău; astăzi se poate spune, și cu drept cuvânt, că fie-care casă, fie-care prieten nu este de cât un vrednic apărător și propăvăduitor al acestui nenorocit obicei. Să dăm un exemplu: Cine-vă se duce să-și vadă pe prietenul său pe care îl găsește acasă; acesta în loc să-i iasă înainte cu o vorbă bună, îi pune pe masă un pahăruș sau, de e mai cu dare de mână, totă sticla. Pleci de acolo la alt prieten, același lucru se repetă, așa că la urma urmei dacă am vedut 5 prieteni sau cunoscuți într'o zi, am luat cel puțin 5 pahărele de rachiū, căci fie rachiul numit licuor ori cognac ori cu ori-ce nume pompos, la urma urmei tot rachiū e. Repet: fie-care casă, fie-care prieten, fie-care cunoscut nu este de cât un puternic apărător și propăvăduitor al obiceiului de a bea. Și ia să încerce cine-vă să nu ia acel păcătos de pahăruș! Indată și se auncă vorba că «nu ții la casa mea și la mine».

Din cauza deselor înghițituri de băutură ce se ieau aproape zilnic, trupul omului se îmbolnăvesce, sufletul se strică și se îmbolnăvesce și el. Continuându-se obiceiul, ajunge omul la mărtea trupescă și mărtea sufletescă; mai mult încă, ajunge la mărtea acelora la cari el ține chiar.

În lumea în care trăim, două sînt felurile de a face beția, și anume: unii cari cînd aũ ce bea, se duc la cîrciumă, se îmbată și pe urmă vin acasă, dacã mai pot, se trezesc dupã un somn ca vai de capul lui, pentru ca mâine sau poimîne sau cînd i-o veni cheful sã reîncẽpã același lucru. Alții însă, (și aceștia cînd cine-vã le atrage atențiunea cã ceea-ce fac ei se numesce *beție continuã* se supãrã cînd le spuĩ acẽsta), aũ alt obiceiũ și anume: dimineța cînd se scõlã, dacã e cevã mai cu dare de mînã, ia un ceai cu *rom* sau o cafea nãgrã cu *rom*, iar dacã e mai sãrac ia un pahar de rachiũ ca sã-i mai prindã inima și sã aibã putere la lucru (?!); la 10 dimineța trece prin tîrg și pentru cã a ostenit, ia o țuicã ca sã-i facã poftã de mîncare; la prînz bea o litrã sau o jumẽtate litru vin, dupã masã cafea cu rom sau cu cognac la care acei mai cu dare de mînã mai adaogã și un licuor sau chiar douã; mai tãrziu din causã cã i e cald sau cã a muncit mai mult iea unul, douã sau trei pahare de bere sau vin; sãra înainte de masã, iea țuica sau rachiul ca iarã-și sã aibã poftã de mîncare, la masã vinul obicinuit, dupã masã iar cafeaua cu rom sau cognac, iar licher, și mai tãrziu eșind la plimbare cãte-vã pahare de bere sau spritz, — așã cã el tõtã ziua nu face de cãt sã bea bẽturi cari conțin alcool.

Obiceiul acesta din urmã il aũ acei ce locuesc în tîrguri, iar cel-l-alt, adicã de a se îmbatã la cîrciumã, il aũ mai mult acei ce locuesc la țarã.

Înainte de a ajunge sã arãt care sînt urmãrile beției, fie ea cã se face de o datã, adicã acutã, fie cã se face pe încetul, adicã cronicã, am sã arãt ce simte omul care bea, mai cu sãmã acela care bea în mod acut, dar de pe acuma voiũ spune cã și unii și cei-l-alți ajung la același rezultat adicã *alcoolismul cronic* ca bõlã trupescã și sãrãcia ca bõlã economicã.

Cine vede într'o ȃi de sãrbãtõre õmeni mulți adunați la o cîrciumã, sã bage de sãmã, sã observe fețele acelor õmeni adunați acolo și are sã vadã pe fețele lor zugrãvitã la cari bucuria, la cari supãrarea, la alții desnãdejdea, alții cu priviri fiorõse, alții cu înfãțișare dobitocescã; unii jucãnd, alții vorbind sgomotos, alții întindẽndu-se, ba alții bãtãndu-se și une-orĩ ajungẽnd chiar a scõte cuțitele și a se înjunghia unii pe alți.

Fie-care din acei ajunși pînă la bătae sau pînă la a cădea jos ca și un lemn neînsuflețit, aș trecut prin aceleași forme și anume: După câte-vă pahare omul devine vesel, de o veselie care nu e în felul lui și par'că i-ar plăcea căci îl face să-și uite de necazurile și grijile pe cari le avea pînă în clipa aceea; însă odată cu veselia, gâtul i se usucă, simte un fel de arsură la stomac, capul nu mai e așa de limpede și împins de setea și arsura ce simte, mai cere de bătut și mai bea cu mare poftă. Cu cât însă ia mai multe pahare, cu atît capul se îngreuește mai tare, arsura crește, nu mai poate umbla drept, totă casa și lucrurile se învîrtesc împrejurul lui și de unde pînă mai adinături avea chef de vorbă, rîdea, cânta și jucă, acuma e silit să stea pe scaun cu ochii în jos sau țintă înaintea lui, nu-și mai dă bine socotélă de dînsul, injură, ocărăsce cu limba încălțită și e gata de gâlcévă. Uscăciunea și arsura însă e mai mare, el cere de bătut înainte și dacă și de astă dată ia, apoi omul se schimbă cu totul, devine fiară sêlbatică, nu-și mai dă socotéla de nimic și dacă din nenorocire a avut mai de mult vr'o neînțelegere cu vre-unul din consăteni sau prietenii lui, acuma își aduce aminte, acuma îi vine dorul de rêsburare.

Arsura lui tot mai mare, îl face să mai bea și atunci după puțin timp cade jos în deplină nesimțire.

Iată halul în care ajunge omul care bea! Dacă cârciumarul nu voesce să-l ție în prăvălia lui, atunci îl gonesce după ce i-a golit punga; nenorocitul care și-a lăsat în prăvălie și punga și sănătatea e gonit în pumni, el cumpănindu-se plécă și cade în vre-un șanț unde câinii îl latră, copiii își bat joc de el, iar tovarășii lui cari nu sînt dați la patima beției îl privesc cu dispreț. A doua zi se scólă, îi e rău, capul îl dore, are gust de sfadă și de bătaie, gust pe care și-l îndeplinesce cu acei din casa lui ca și cum aceștia ar fi de vină că el s'a dus și s'a îmbătat.

În No. viitor vom spune ce se întîmplă cu cei cari nu se îmbată așa cumplit, cari bea puțin și des.

Un medic.

Albina sporesce avutul casei

rodusul (rodul) muncii albinei este ceara și mierea.

Din cĂrĂ albinele clĂdesc fagurii, ce sĂnt alcĂtuiți din mulțime de celule.

În aceste celule ele cresc puii (larvele) pentru sporirea lor (a albinelor) și-și adunĂ hrana, care constĂ din miere și polen.

DacĂ omul scie sĂ ĂngrijescĂ albinele cu Ănțelepciune, acestea Ă-aduc folos neprețuit. Ele sĂnt atĂt de stĂruitoare la lucru, Ăn cĂt tot-d'a-una agonisesc mai mult, de cĂt aĂ nevoie pentru trebuințele vieții lor. Prisosul, din ce aĂ adunat, li-l pĂte lua omul ca sĂ-l Ăntrebuințeze pentru sine.

Și e de mare ĂnsemnĂtate acest lucru, cĂnd te gĂndesci cĂ omul nu are sĂ pĂrte altĂ grijĂ de albine, de cĂt sĂ le dea un adĂpost, o locuințĂ, așĂ precum le e firea lor de a trĂi. Apoi tĂtĂ lumea scie, cĂt de simplĂ e viața lor, simplĂ de tot, fĂrĂ pretenții, dar regulatĂ și așĂ de bine organizatĂ, Ăn cĂt omul ar fi mult mai mulțumit cu sine și cu societatea Ăn care trĂește, dacĂ viața lui ar fi așĂ bine regulatĂ și organizatĂ, ca a albinei. Dar despre acestea vom vorbi mai tĂrziu.

AcĂ voiesc sĂ spun ceva despre miere și despre cĂrĂ.

Numai albina este Ăn stare sĂ producĂ mierea și cĂrĂ, așĂ cum sĂnt ele. Sucul dulce, cules din tĂte felurile de flori, din flori de ierburi, de cereale, de arbori, chiar dimprejurul mugurilor și de pe foile unor plante (cum e d. e. teiul) numai atunci se preface Ăn miere adevĂratĂ, cĂnd se unesce Ăn abdomenul (burta) albinei cu o materie, pe care noi o numim otravĂ sau venin, pentru cĂ avem experiența cĂ veninul acesta ne produc dureri, ba chiar

ne p^ote omorⁱ, c^{and} se vars^a prin ^{impuns}atura albinei ⁱⁿ muschii (carnea) corpului nostru.

De acⁱ se vede c^a «veninul» albinei nu are m^{er}irea de a otr^{av}i cu el alte fiin^{te} precum cred unii ^{omeni} nepricep^{ator}i.

Dumnezeu nu d^a fapturilor sale nimica cu scop de a face r^{au} altora ci pentru o trebuin^{ta} de traiu^l. Dac^a totu^{si} albina ^{impunge} cu acul ei pe om sau alte fiin^{te}, ac^{esta} o face ea cu gre^u si atunci numai c^{and} e sup^{er}ata si atacata de prad^{ator}i. Ea ⁱⁿ acest cas nu face alt-^{ceva}, de cat se apar^a pe sine, puii ei si aceea-^{ce} ea a agonisit pentru hrana de t^{ote} zilele.

Mierea e hr^{an}itoare si vindec^{ator}e de multe bo^{le} tocmai fiind-^{ca} e cul^{es}a din t^{ote} felurile de plante. O familie, dac^a are numai cati-^{va} stupi, se p^ote ind^{est}ula ⁱⁿ de ajuns cu mierea pe care o p^ote lua de la ac^{esti} stupi, f^{ara} sa om^{ore} albinele.

C^{era} o fac albinele tot din miere. Din 7 partⁱ de miere abia se p^ote produce o parte de c^{era}. Din mierea pe care a supt-o albina se face un fel de asud^{atur}a prin porii in^{ele}lor din care e alc^{at}uit corpul lor si ac^{esta} asud^{atur}a sleindu-^{se}, d^a materia pe care noi o numim c^{era}. Se ^{int}elege c^a ⁱⁿ acest timp albina trebue sa aib^a o caldura destul de mare.

* * *

Am spus ^{intr'un} numar trecut al revistei nostre la cate trebuin^{te} se aplic^a c^{era} (1.)

Mierea si c^{era} fac o bog^{atie} destul de ^{insemnata} pentru omul pricep^{ator}, care scie sa folos^{esca} m^a-iestria at^{at} de artistica a albinei si munca ei at^{at} de spornic^a. Nu se p^ote pre^{tu}i ⁱⁿ de ajuns folosul cel mare al acestei fiin^{te} mici la corp, dar urias^a ⁱⁿ puterea ei de a munci. Un exemplu ne p^ote lamuri de ajuns ⁱⁿ ac^{esta} privin^{ta}. Un teiu de o sut^a de ani, t^{aindu}-l, d^a material de ^{int}rebun^{it}at (lemn, co^{ja}) ⁱⁿ pre^ț cam de 70 de lei. E mic de tot acest pre^ț, cu care acest copac pl^{atesce} omului

(1) Ve^{di} No. 33.

chiria pentru pământul pe care l-a folosit în viața lui atât de lungă. Teiul însă de la 10 ani în sus a produs în fie-care an flori, și încă multe flori, cari pentru albină și prin arta muncii ei ridică prețul acestui copac la o sumă foarte frumoasă. Să punem cazul, că din cei 90 de ani de înflorire, în 15 ani albinele, din cauza ploilor n'au putut folosi sucii florilor teiului, despre care vorbim. Ar rămâne deci 75 de ani productivi în miere. Dacă punem numai 5 kilograme de miere pe fie-care an din florile acestui copac, vin 375 chilogr. de miere în total. Socotind cu 2 lei chilogramul de miere, es 750 de lei.

Este clar și de admirat în același timp cu cât valoarea mierei, scosă din florile acestui copac, întrece prețul lemnului și al cophagei lui. Acum, dacă nu ar fi albine cari să folosescă sucii florilor teiului, aceste flori ar peri fără nici un folos, ba—precum am arătat în articolul din numărul trecut—sporierea teiului ar scădea din cauză, că sementeala lui ar rămânea ne fecundată.

Cu toate acestea să nu credă cine-vă, că s'ar putea îmbogăți repede, dacă ar avea câți-vă stupi. Dacă calculăm că noi nu sîntem nevoiți să muncim mult, ocupându-ne cu crescerea albinelor, această ocupațiune fiind o lucrare de plăcere, o distracție, pe care o facem în orele noastre libere de alte lucrări,—putem fi siguri că 40—50 de stupi ne răsplătesc cu prisosință ori-ce muncă sau alte cheltuieli, ce facem în această privință.

Să nu luăm în băgare de seamă numai câștigul direct, adică mierea și cera, ce dobîndim de la albine, ci și folosul indirect, pe care acestea îl aduc omului prin fecundarea semințelor tuturor plantelor. În această privință s'a făcut mai multe experiențe. Iată una din acestea: un lan întins sementat cu trifoiu a fost împărțit în două părți egale. O jumătate a fost crescută sub o rețea (plasă), care a împiedicat albinele și alte insecte de felul lor, ca să se atingă de florile trifoiului, iar cea-l-altă jumătate a fost lăsată liberă. Sore și plouie au avut

amîndouă. Când să se culégă sēmînta, s'a găsit în jumătatea cea liberă câți-vă hectolitri de sēmîntă, iar în cea de sub plasă abia o mână sau două.

Alt exemplu. În nisele insule din Oceania o specie de trifoiu, introdusă acolo pentru hrana vitelor, după câți-vă ani a pierit cu desăvîrșire. S'a făcut pe urmă experiență așa, că la o nouă sēmănătură cu sēmîntă străină s'aū adus și mai mulți stupi. Sēmănătura acēsta a dat rod și de aci încolo specia de trifoiu, despre care am vorbit, nu a mai pierit, ci s'a sporit.

G. Moianu.

FONOGRAFUL LIORET

ar fonograful? Dar ce nu se mai sfirșese cu «fonograful?» vė veți fi ȑicēnd, iubiți cititori.

Da! tot fonograful, cāci tot ce v'am spus în numerele precedente, (1) se raportă la un model mai bun la fonografelor, pe care le cunoscēam pînă atunci.

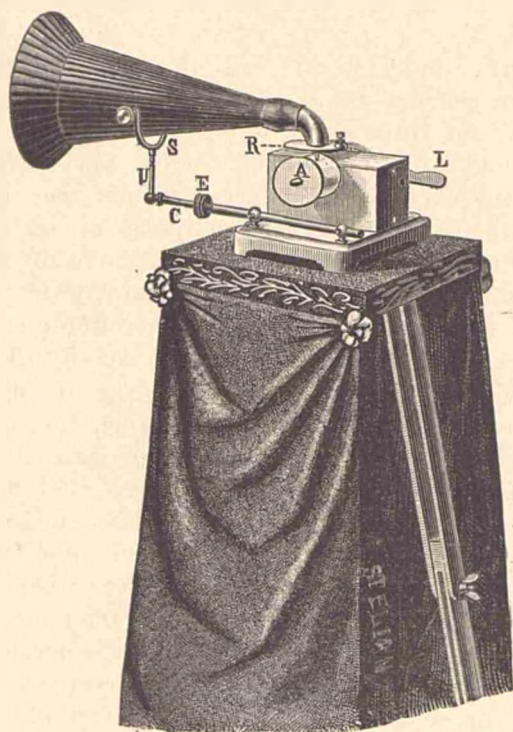
Astă-ȑi, cānd cunoscēm un model și mai bun, care se apropie fōrte mult de instrumentul perfect, pe care-l visēză mecanicienii și fisicienii, cānd posedăm un asemenea aparat, pe care l-am sucit, l-am învărtit, l-am cercetat cu de-amănuntul într'un cuvînt, cānd prin comparațiune, am putut stabili superioritatea lui, astă-ȑi venim să vė comunicăm cāte-va lucruri, cari socotim că vė vor interesă cel puțin tot atāt cāt și descrierea fonografului, făcută în numerele precedente.

Chiar de la început putem ȑice că Lioret, în urma numeroșelor studii și încercări, pe cari le urmărește de vre-o 10 ani încōce, a rēușit să înzestreze sciința cu o minune de mecanism, cu un aparat care lasă fōrte puțin de dorit, cu un aparat cu care ai putea face boscăria de a-l furișă după o perdea și a face lumea să crēdă că vorbesc sau cāntă cei din fața perdelei, în sfirșit cu un aparat, care ar putea înlocui cu prisosință o musică militară dintre cele mai complete.

Prin ce mijloc a reușit Lioret, un necunoscut pînă mai alaltăierī, să obȑină efecte așa de surprinȑetōre? — Fōrte simplu. El și-a ȑis următōrele: Fonograful Edison a început să intereseze lumea atunci cānd i-s'a înlocuit foia de staniū printr'un sul de

(1) Veți N-rile 21 și 22.

cără, care fiind mai môle, simte mai bine vibrațiunile vârfului și prin urmare ale membranei înregistrătoare. Fonograful Edison însă nu reproduce sunetele exact cu tăria și cu cele-lalte calități ale lor, de bună seamă pentru că nici căra nu e încă destul de sensibilă și nu se pôte săpă în ea tôte mișcările delicate ale vârfului ascuțit. Dacă ași găsi eu o materie și mai fină, cu mult mai môle de cât căra, atunci vârful ascuțit s'ar înfige fôrte adinc în ea și neîntâlnind aprópe nici o pïedică, ar săpă acolo, o dată pentru tot-d'a-una, tôte mișcările, chiar și cele mai delicate. Pe de altă parte însă, substanța fiind môle, se va diformă se va stricà dacă voi încercà să trec pe d'asupra-ï vârful diatragmului reproducător și atunci iar n'am făcut nimic. Mie mï-ar trebui o *substanță din care să fac ce vreau: s'o înmoiu în momentul când scriu cântecul, așa în cât să-ï prindă tôte finețele și apoi s'o întăresc pentru ca să nu sufere nici o stricăciune dacă ași încercà s'o reproduc, trecând pe de-asupra-ï vârful reproducător.*

Fonograful Lioret (No. 8).

La lucru deci: și-a muncit pînă ce a dat de mijlocul de a înmuia celuloidul.

Negreșit că, înainte de a trece mai departe, se cade să scim *ce este celuloidul*.

Bumbacul este format dintr'o substanță, pe care chimiștii o numesc *celuloză*. Dacă ținem bumbacul în *apă tare (acid azotic)* timp de 24—36 ore, apoi îl spălăm bine cu apă obicînită și-l uscăm, căpătăm corpul dis *nitroceluloză sau fulmicoton*, care arde cu multă ușurință, din care cauză servește la fabricarea *pulberii de pușcă, ăisă fără fum*.

Fulmicotonul se disolvă (sau se topește, cum se mai ăice greșit) într'un amestec de alcool (spirt curat) și eter, dănd un corp vîscos, care miröse frumos și care, uscat fiind, lasă o pojghiță lucîosă, prin care apa nu pătrunde. Acest corp se numește *colodiă*.

Dacă pe de altă parte, disolvăm camfor în alcool și această soluțiune o amestecăm cu colodiul, căpătăm atunci un corp alb, bătând în gălbuiu, ăis *celuloid*, substanța care ne interesă pe noi.

Celuloidul e un corp mai tare de căt lemnul, se pôte deci lucră prea bine la strung și prin urmare i-se pôte da forma unui ăsul, ca în cazul cilindrelor de cêră din cunoscutele fonografe americane, acum rêmase așa de mult în urmă, în căt nici nu încape comparațiune între ele și fonograful lui Lioret.

Sulul de celuloid, după ce a fost lustruit perfect, este supus unui procedeu (pe care șiretul de Franțuz nu vrea să-l deă în vileag) care-l înmôie, apoi așa môle îl fixează pe un ax, care se nvîrtesce cu ajutorul electricității fôrte uniform de 2—3 orî pe secundă. De asupra sulului se aduce un mare diafragm înregistrațor, al cărui vîrf, mai ascuțit ca un ac, neîntâmpinând aprôpe nici o rezistență din partea celuloidului môle, se înfige adinc în el, îl crestéază fără milă, săpând un șanț adinc, în fundul căruia se scriu, pentru vecie, vibrațiunile membranei, care tresaltă puternic subț influența valurilor sonore, provocate de orchestră sau de cântăreții ce se află în aceeași cameră cu fonograful. Și aparatul e neobosit: de diminéța pînă sêra se succedéază înaintea lui ădecimi de musicanți, cari în schimbul unor frumoșe bucățele rotunde de un metal auriu, încredințéază aparatului, care se învârtesce tăcut înainte-le, tôte secretele artei lor.

Ciudată impresiune îți fac acești musicanți, acești artiști, acești oratori de ocaziune, cari staū de conversațiune cu un aparat înaintea căruia se arată, după comandă, fericiti, nepăsători, pasionați, tirani.

Să lăsăm însă la o parte aceste reflexiuni și să vedem ce se mai întâmplă cu cilindrul în cestiune. După ce a primit impresiunea bucăței cântate, sau recitate, e lăsat să se întărească, să

se usuce cum am țice, apoi se pune pe un aparat la fel cu cele pe care le vom arăta mai la vale, spre a se încerca și a vedea ast-fel dacă este reușit, se pune într'o cutiuță frumoasă, pe care se scrie conținutul cilindrului și în sfirșit ni se vinde nouă acestora, cari socotim că e mai bine să dăm banii pe un fonograf de cât pe beutură sau în joc de cărți.

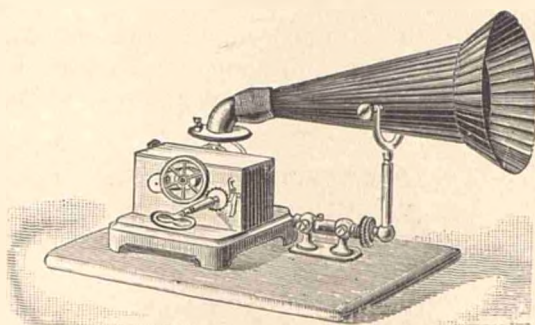
Cilindrul, care presintă vre-un mic cusur, este aruncat fără milă; este trecut la strung pentru a fi lustruit din nou: lui Lioret nu-î place să iasă din frumoșele-î ateliere—și la drept vorbind are în Paris nisece ateliere și nisece magazine cum nu mai sînt altele — lucru prost, care să nemulțumescă lumea.

Tocmai din cauza acésta nici nu vrea să spună tuturor cum îmóie el celuloidul, căci s'ar găsi mulți cari să imprime ei în-si-și ceva și neoperând destul de îndemânatic, ar aruncă totă vina în sarcina aparatului.

Cât despre aparatul reproducător al sunetelor este așa de simplu încât un copil póte umblă cu el: Inchipuiți-vă o cutie, în care e închis un mecanism de ciasornic, pe care-l învârtesc la început cu o cheie. Acest mecanism pune în mișcare un ax, care și el se învârtesc foarte regulat de 2—3 orî pe secundă. Pe ax fixezi cilindrul de celuloid, aducî diafragmul încetișor de asupră-î, apeși pe o codiță de fier și...

— Bună țiuva vecine! Ce ai de te arăți așa de supărat?

— Ce să am? Boelucuri, procese... naiba să le ia! etc...

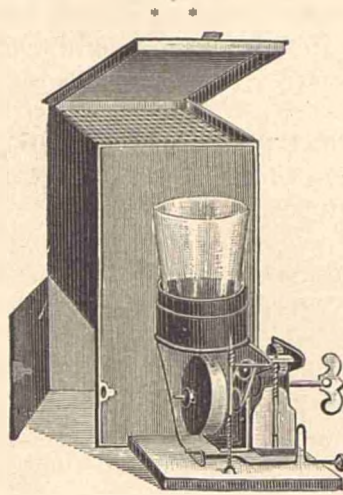
Aparatul vorbește, vorbește așa de tare și așa de natural în cât ghicesci vocea lui Gheorghe Adamescu, care stă de vorbă cu vecinul său Niță.

Dar marșurile și polcile, cântate de musica militară? — Te înfierbântă, te fac să uiți unde ești și începi a bate tactul cu piciorul.

Dar vocea cântăreților? — Îți mângâie urechia, te transportă într'atâta, că te apropii de aparat, te uiți în fundul pîlniei doar

de-î vedeă cum deschid gura, cum își umflă p̃ieptul și cum ridică mâinele către cer, în invocațiunile lor.

Și, setos de lucruri frumoșe, îți pare rău că bucata s'a terminat, ai vrea să nu se sfârșescă nici o dată. Nu te teme: ridică p̃alnia cu diafragm cu tot, o pui la începutul cilindrului și cântecul reîncepe. Nu se ostenește de loc fonograful. Tenorul său primadona au p̃iept sănătos, sînt în stare a-ți cântă ore întregi pînă când, mulțumit și sătul de muzică, închiși cutiuța frumos și atunci aparatul tace.

Fonograful No. 1.

Fonografele, puse în vinđare pînă acum de către Lioret, se reduc la patru tipuri, după lungimea cilindrului după tăria sunetelor emise și trebuie să mai adăogăm, și după luxul construcțiunei.

Fonograful No. 2.

În figura de sus vedem *fonograful No. 1* și *minunatul*. Este cel mai simplu și așa de mic încât se p̃oate ascunde

în interiorul unei păpuși, care-ți vorbește și-ți cântă atunci de minune.

A doua figură reprezintă *modelul No. 2*, un fonograf mai mare și mai elegant în acelaș timp.

In fonograful No. 3, represintat la începutul articolului acestuia, avem tipul cel mai desăvârșit. Mecanismul este închis într'o cutie de nichel, aședată pe un un tripod, acoperit cu o draperie de mătase, pentru a ascunde privirei lanțul cu greutatele, care pune în mișcare mecanismul.

În A se fixeză cilindrul de celuloid. În R se vede diafragmul cu vârful său ascuțit. Diafragmul este fixat la extremitatea cornetului S, care se mișcă împrejurul axului U, așa în cât să se pôtă plimbă de la un capăt la altul al cilindrului A. În L se vede pîrghia, pe care apăsând-o, mecanismul începe a se învîrți și fonograful nu mai contenesce pînă ce nu-l opresci, ridicând pîrghia la loc (1).

Trebuie să spunem, pentru a termină, că Lioret și-a făcut și și-a tot refăcut aparatul său; tôte particulele le-a studiat cu o deosibită îngrijire. Trebuia să facă ceva cât se pôte de simplu, trebuia că emisiunea sunetelor să fie naturală, întărirea vibrațiunilor destul de mare, pentru a fi audite din tôte colțulețele unei mari săli.

În scurt, calitățile de obținut se reduceau la următoarele:

Simplicitatea mecanismului,

Tăria și claritatea audițiunei,

Reproducerea adevărată a sunetului.

Afară de acestea, se mai impunea o condițiune: să stabiléscă tôte acestea cu un preț nu tocmai sărat.

Dacă îndeplineă tôte aceste condițiuni, aparatul său se populariză.

Fisician distins, mecanician desăvârșit, Lioret a lucrat cu sîrguință și a isbutit. El trebuie considerat ca adevăratul vulgarizator al fonografului.

Dacă Cros a deschis calea, dacă, mai tîrziu Edison a lărgit-o, Lioret a dat-o cu totul circulațiunei și, mulțumită lui, fonograful este astă-đi la îndemâna tuturor.

Să salutăm în el pe inventorul, pe creatorul de geniū, pe constructorul meritos și în sfîrșit pe Francezul al cărui nume sciința îl va transmite urmașilor noștri.

Stelian Petrescu.

(1) Să se observe aceste litere în fig. de la pag. 1142.

10 Maiu la Sate

școlile din comunele: Romanul, Tudor-Vladimirescu, Scorțaru-Vechiu și Silistraru și cătunele Traianu și Comănescă, din jud. Brăila, cu elevii, învățătorii, învățătoarele lor, întruniți în com. Silistraru, au serbat ziua de 10 Maiu ast-fel:

La ora 8 a. m. școlile din com. Romanul, Tudor-Vladimirescu, Scorțaru-Vechiu, și Comănescă, au fost întimpinate de cele din Silistraru și Traian la marginea satului Silistraru, unde după urarea de bună venire, porniră cu toții cântând la școlă, apoi la biserică, însoțiți de autoritățile plășii Vădeni și ale com. Silistraru. Corul, compus din elevii școlilor, sub conducerea d-lui T. Rădulescu, invet. din Romanul, a cântat răspunsurile la Tedeum. În urmă fie-care școlă cu stégul și învățătorul său în frunte, au mers cântând, urmați de o mulțime de săteni pînă și din alte comune, la o grădină, unde eră preparat locul serbării.

Serbarea s'a deschis la ora 10 a. m. prin *Imnul național* cântat de elevii tuturor școlilor, conduși de d. N. Popescu, invet. Tudor-Vladimirescu.

Discurs de deschidere, de d. P. Păsculescu ajutorul sub-prefecturii plăși Vădeni, președintele serbării, care prin câte-va cuvinte bine simțite a arătat scopul serbării.

Ceva din trecutul vitejesc al țării noastre, discurs ținut de d. N. Popescu, învățător din Tudor-Vladimirescu.

Ziua de 10 Maiu și însemnătatea ei, cuvînt ținut de d. P. Chirișescu, Scorțaru-Vechiu.

Istoricul școlilor Române, conferență, ținută de veteranul nostru invet. d. N. Spănu-Silistraru.

Imnul național și Desteaptă-te române, cântate de elevii tuturor școlilor. Recitări patriotice: *Românul*, *Curcanii din război*, *Peneș curcanul* și alte cântece eroice naționale executate de elevi.

Discursul d-lui T. Rădulescu-Romanul, mulțumind autorităților și d-lui Președinte pentru concursul dat.

Discursul Președintelui, prin care mulțumesc publicului și membrilor corp. didactic.

Desteaptă-te Române, cântat de toți elevii.

În urmă autoritatea comunei Silistraru prin d. G. Leu, primar, a dat un banchet membrilor corp. didactic prezenți.

Iar d. C. Purcărea, arendaș din com. Romanul, ce a asistat la serbare, a dat o masă celor peste 300 elevi.

În comuna Mărășesci, în munții Mehedinților, au asistat pe lingă elevii cea mai mare parte din locuitorii fruntași ai comunei cu autoritatea comunală.

După terminarea serviciului religios, serbarea a avut loc într'un deal înalt, situat între comunele: Mărășesci, Baia de Aramă și Ponorle. A luat parte primarul și întreg consiliul comunal, și mai mulți țărani. Eră o privire frumoasă. Stégul tricolor pus în virful unei prăjini, se bătea de vînt în toate direcțiunile. După ce s'a cântat de elevi *Imnul național* «Trăiască regele», s'a ținut de sub-scrisul un cuvînt despre însemnătatea serbării zilei de 10 Maiu. S'a recitat de elevi două poezii patriotice: «Românul» și «Sentinela Română.»

În urmă au ședut toți la masă, atât elevii cât și persoanele prezente. Toți îmbrăcați în haine de serbătoare, se întreceă fie-care a ură sănătate Regelui și Reginei. S'a dat peste 50 focuri cu puscii și pistole, închipuind tunurile armatei.

N. Lungulescu
Învătător, — Mărășesci.

*

În comuna Cocloc, pe Domeniul «Coronei,» una din cele mai frumoase școli din jud. Ilfov, s'a arborat la școlă tricolorul național; elevii în frunte cu învățătorul Al. Timotescu cu armele la umăr, cu drapelul și în tactul tobelor, au mers la Biserică unde au asistat la Te-Deum. Acolo au intonat Imnul regal și «Mulți ani trăiască.»

În aceeași ordine militară au venit spre școlă făcând ca toți sătenii să-i admire înțelegând importanța zilei de 10 Mai. Cu asemenea începuturi vom avea ostași ce vor dori să ajungă a-și face datoria către patrie și o vor face cu drag.

F. R.

*

În comuna Fundu-Răcăciuni, jud. Bacău, s'a sărbătorit ziua de 10 Mai tot în asemenea chip. Cu această ocaziune învățătorul I. Dimitriu a alcătuit un imn patriotic, care a fost executat în trei voci de elevii acestei școli, în urma Te-Deumului.

Iată acest imn.

Mulți ani glorioși trăiască
Regele Carol întâiu,
Țara să o fericescă {bis
Și pre toți supușii săi {

Să-i dea Domnul fericirea
Și tot ceea ce dorește,
Pentru bunul și înflorirea {bis
României, ce o iubesc.

Vis de aur ce străbunii
Pentru dînsa au visat
De acum vadă-l toți Români {bis
Țara lor fiind Regat {

Să trăiască! să trăiască!
Regele Carol întâiu,
Țara să o fericescă {bis
Și pre toți supușii săi. {

COLTUC DE LA BABIC

Pe la începutul vechiului nostru existau foarte multe cup-tore publice în Bucuresci, dar nici unul nu ajunsese la atâta nume ca a lui Babic Arménul. Acest brutar scotea pâinea cea mai frumoasă în tot orașul. De aceea toți boierii dedeau poruncă stolnicilor, când plecau dinmînta după pâine, să le aducă negreșit coltuc de la Babic. Prinsese Babic putere și făcuse bani cu coltucele, dar la urmă tocmai isvorul îmbogățirii i-a adus ruina. Toți boierii cereau coltuce; Babic nu putea să le dea tuturor. Ca să-i împace bietul armén trebuia să-și bată capul ziua și noaptea cum să scotă pâinea numai coltuce și totuși ocaua să fie deplină, căci dacă aga găseă pâinea lipsă la cântar țintuia pe brutar cu pirone în ușa prăvăliei cu pâinea lipsă de gât. Babic a pățit-o așa de câte-vă ori. Ca să n'o mai pață, făcea pâinea mai mare de o oca—el vedea că pierde merou, dar boierii cereau coltuc. La urmă și-a închis prăvălia.

Despre cultura Smeurei

meura este o plantă ce face parte din familia Rosaceelor. Ea crește mai bine la umbră într'un pământ desfundat și îngrășat cu gunoiu.

Inmulțirea se face prin butași proveniți din lăstare de un an, care se taie toamna și să păstrează în pivniță în nisip și apoi primăvara se răsădesc într'un pământ bine preparat la o distanță de 1,30 metr. Se mai poate înmulți și prin despărțirea tulpinelor.

Smeura produce în fie-care an lăstari, ce rodese în anul viitor, apoi se usucă. De aceea trebuie să curățite ast-fel de lăstari, mai ales atunci când sînt prea deși. De regulă se lasă 3—4 lăstari, cari în primăvară se scurtază puțin.

Smeura se poate cultiva și pe araci, unde fructele se fac mai frumoase. Cultura acestei tufe (plante) aduce un venit însemnat mai cu sēmă cu rōdele roșii cari sînt tare căutate de cofetari, pentru face-rea dulceței sau a unor siropuri rēcoritoare; iar fructele albe și galbene care se coc mai iute se pot mîncă prōspete.

P. Popescu.

Cărți și reviste

D-l S. Niculescu-Brăilițeu, profesor la gimnaziul Cantemir din Bucuresci a dat la lumină de curînd o serie de cărți didactice: Fizică, Mineralogie și Geologie. Ele sînt tipărite cu forțe mare îngrijire, așa ca să nu fie supărătoare pentru ochii elevilor. Apoi pe lîngă tractarea metodică a materiei, se disting printr'un mare număr de ilustrațiuni, atît teoretice cît și practice; ast-fel că școlarul va învăța cu plăcere, vedînd în imagini bine reușite diferitele aparate, diferitele accidente de geologie, diferitele corpuri mineralogice, etc.

Le recomandăm cu căldură cititorilor noștri și d-lor profesori.

*

«Ea și El» este titlul unui roman de d. Ilie Demetrescu, scris în formă epistolară.

*

D-nu Teodorescu G. Dem. a tipărit într'o broșură tesele d-sale de la Concursul din Iași trecut în 1897 în luna Ianuare, însoțite de o serie de notițe și observațiuni.

*

Deosebita însemnătate ce de cât-va timp se acordă gimnasticeii, face să fie bine-venită publicațiunea d-lui Theodor Vasilescu din Câmpu-Lung: «Necesitatea exercițiilor gimnastice», pe care o recomandăm tuturor persoanelor care se interesează de mersul școlilor.

.

A apărut a doua fasciculă din Comentarul la cartea de citire germană a d-lui Toma Dieescu. Se vinde la librăria d-lui Florian Niculescu Câmpu-Lung.

*

Pr. Mihail Popescu, institutor în București, a susținut înaintea facultății de teologie tesa sa pentru licență: «Incerări asupra originii administrației în biserica creștină în secolele primare.»

*

Satul este titlul unei reviste enciclopedice pentru vulgarizarea științelor utile pentru săteni, apare în fie-care lună în comuna Teișani pl. Telejten jud. Prahova sub direcția d-lui Dumitru S. Brezenu, învățator.

*

Progresul veterinar anul I No. 5 luna Mai 1898 cuprinde între alte articole: Note asupra vaccinațiunii preventive contra Preumoenteritei rîmătorilor de d-nu A. Constantinescu și o lecție clinică asupra Tromboselor iliace externe și interne de d-nu profesor I. D. Poenaru.

*

A apărut o colecțiune de nuvele de *Sfinx* întitulate: «Bărbați ușori.»

*

D. dr. N. Niculescu, a tipărit în a doua ediție lucrarea sa despre «*Neorofinie saii pelagra.*»

Vom reveni mai pe larg într'un număr viitor.

SFATURI PRACTICE

Gulerele soióse.

Pentru curățirea gulerelor haînelor bărbătesci, cari prin sudóre devin soióse, întrebuițăm mijlocul următor: Inmuîem gulerul bine în spirt de salmiac, apoi îl lăsăm 8—10 minute, pînă ce spirtul descompune grăsimea de pe guler. Dupe acésta putem curăți grăsimea cu dunga cuțitului (nu cu ascuțitul!) Dacă grăsimea nu se ia după o singură muîare în spirt, repetăm procedeul. După asta spălăm gulerul cu o cârpă de lină, cu apă rece, și-l lăsăm să se usuce. Curățirea cu benzină e mai puțin practică, pentru că benzina nu depărtéază grăsimea, ci o ascunde numai.

Adrese către Redacție

Vedând conținutul frumos al «Albinei» voiesc cu plăcere a mă abona.

C. C. Drăghicescu
Funcționar, — Tirgu-Jiū.

*

După mine, apariția revistei «Albina» a fost ca un balsam pe rana unui muribund, dacă ne închipuim că muribundul este poporul.

A. T. Stoicescu
Prof. Seminarul Argeș.

INFORMAȚIUNI

Colegul nostru G. Coșbuc va publica în curând o istorie populară asupra războiului din 1877—78. Intr'una din scrierile acestea a citit într'un cerc restrins în casa d-lui Haret, ministrul Culturii și al instrucțiunii publice câte-vă bucăți din această nouă lucrare a sa.

Putem să spunem că toți cei de față au admirat limba cea frumoasă și puterea de a descrie a lui Coșbuc. Și bucățile citite au fost în prosă! Dar cele în versuri, căci această scriere va conține aproape 20 de episoade în versuri?

*

La 1 Ianuarie 1898 se aflau la școlile superioare din Franța 28.782 de studenți, din cari 871 de studenți. Din 27.911 bărbați, 26.419 sînt francezi, iar 1.492 streini. Dintre studenți 579 franceze și 292 streine. Numai la școlile superioare din Paris erau: 11.647 de studenți și 400 de studenți.

*

Maj. Sa Regina Elisabeta se află la *Neuwied*, unde s'a deschis o expoziție de păpuși într'un scop de bine-facere. Partea cea mai frumoasă din această expoziție după părerea celor cunoscători, e cea intitulată «*din regatul Carmen Sylvei.*» Scenele din viața țărănească și costumul nostru țărănesc formeză adevărata podobă a expoziției.

*

La 1 Iunie au început lucrările înscrise ale candidaților pentru diploma de capacitate de la școlile normale din țară. Din limba română celor de la școlile normale de învățatori li s'a dat cestiunea: *Ce calitate trebuie să intrinască un învățator pentru ca sătenii să-și trimită copiii cu drag la școlă?* Din desen li s'au dat: *desenarea cu mîna liberă a unui lighean cu cana în el.* Din matematici următoarele probleme:

a) Cine-vă începe o întreprindere care are să dureze cinci ani, punînd în ea capitalul de 7.500 lei. După doi ani își i-a un tovarăși, care pune $\frac{3}{5}$ din suma cu care s'a început întreprinderea. Dacă beneficiul este de 10.000 lei și dacă primul tovarăș, conform învoelii, trebuie să i-a afară de partea sa 30% din întregul beneficiu, care e partea fie-cărui?

b) Suprafața unui cerc fiind de 10 m. p 043, care este diferența între lungimea circumferenței aceluiași cerc și perimetrul triunghiului echilateral înscris în el?

În numărul viitor vom arăta, cari au fost cestiunile date la școlile normale de institutori și institutore.

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice

LICITAȚIUNI

La 9 Iunie, în pretoriul Ministerului pentru darea în întreprindere la lucrările de adăogiri și complectări la școala Normală din Câmpu-Lung. Valoarea lucrărilor după devis este de 49.900 lei.

La 9 Iunie, în pretoriul Ministerului pentru darea în întreprindere a lucrărilor de reparațiuni la corpul clădirii și atenanțe de la școala de Belle-Arte din Iași. Valoarea lucrărilor după devis este de la 24.188,96 lei

La 11 Iunie, la prefecturile respective pentru aprovizionarea lemnelor de foc necesare în iarna 1898—99 școalelor secundare din Bacău, Brăila, Buzeu, Constanța, Târgoviște, Călărași, Iași, Câmpu-Lung, Piatra N., Ploesci, Roman, Caracal, Tulcea, R-Vâlcea, Giurgiu, Dorohoiu, Slatina, Fâlticeni, Teucui și Vaslui. Condițiunile sînt aceleași din publicația No. 16.754/1681 înserată în «Monitorul Oficial» No. 288 din 31 Marte 1898, cu deosebire că la Slatina cantitatea de 120 m. c. este pentru gimnasiu, iar la Tulcea se adaugă și pentru Externatul secundar de fete 40 m. c.

La 12 Iunie, în pretoriul Ministerului și la prefectura din Tulcea, pentru construcțiunea bisericeii din Șulina. Condițiunile sînt aceleași din publ. No. 16.266, înserată în «Monitorul Oficial» No. 13 din 17 Aprilie 1898.

La 13 Iunie în pretoriul Ministerului pentru aprovizionarea școalelor secundare și institutelor de cultură din București cu lemnele de foc necesare în iarna 1898—99.

La 13 Iunie, în pretoriul Ministerului pentru darea în întreprindere a construcțiunei școlei Normale de institutori din București. Valoarea lucrărilor după devis este 73.000 lei.

La 15 Iunie, în pretoriul Ministerului pentru darea în întreprindere a lucrărilor de împrejmuire cu grilaj de fier în soclu de piatră la liceul din Pitești. Condițiunile sînt acele din publicațiunea No. 19.738 înserată în «Monitorul Oficial» No. 17 din 22 Aprilie 1898.

La 15 Iunie, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de reparațiuni și adăogiri precum și mobilierul necesar Seminarului din Roman.

La 16 Iunie, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de construcțiune a halei de gimnastică, a unui grajd și un șopron la orfelinatul de băieți din Focșani.

La 20 Iunie, în pretoriul acestui Minister pentru darea în întreprindere a construcțiunei locuinței directorului, halei de gimnastică, împrejmuirei, a unui pavilion pentru portar și servitori și a unei magasi de lemne de la liceul din Pitești. Valoarea lucrărilor după devis este de lei 78.000.

La toate aceste licitațiuni, Art. 68—79 din legea comptab. generale a statului sînt obligatorii.

Condițiunile speciale și devisele se pot vedea la Minister, serviciul construcțiunilor în toate țiilele de lucru.